

hrvatsko odijelo¹¹. Otkud Rus zna da Srbi koji su prebjegli u peraško zaleđe iz turskog područja u vrijeme Morejskog rata nose hrvatsko odijelo? Nije vjerojatno da je o tome učio u ruskim školama. Bit će da je saznao od svoga domaćina, Perašanina, Petra Martinovića, pomorskog kapetana i matematičara, koji je tada podučavao ruske knezove i boljare pomorskim znanjima i vještinama te u razgovorima s mještanima Herceg Novog, Kotora i okolnih naselja, koje je za boravka u Perastu pohodio.

3. Bokeljsku mornaricu su 1859. obnovili Hrvati, biskup Marko Kalogjera i Pavo Kamenarović. Kamenarović je mijenjao nacionalnost, u vrijeme obnove Mornarice osjećao se Hrvatom, kasnije je bio čak i predsjednik hrvatske političke stranke,¹² a u starijoj životnoj dobi počeo se izjašnjavati Srbinom;

4. Postoji stoljetni kontinuitet pisanog izričaja domaćih, hrvatskih povjesničara, neovisnih intelektualaca, svećenika i domoljuba svih profila o Mornarici kao baštini hrvatskoga naroda;

4.1. Don Kerubin Segvić 1909.: „*Mornarica danas učenjaku vrijedi kao važan spomenik za proučavanje hrvatske kulturne povijesti*“¹³

4.2. Don Anton Milošević 1927.: „*Kotorska mornarica je kao zadruga jedna od najstarijih i najznamenitijih ustanova u hrvatskom narodu*“¹⁴;

4.3. Milenko Pasinović 2014., uz sliku odreda Bokeljske mornarice koji pleše kolopred katedrale sv. Tripuna: „*Za neka od kulturnih dobara, koja baštine pripadnici hrvatske manjinske zajednice u Boki kotorskoj, pretpostavlja se da će biti kandidirana za upis u UNESCO-vu nematerijalnu kulturnu baštinu*“¹⁵;

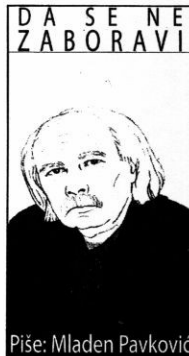
4.4. Miloš Milošević, Milenko Pasinović, Dario Musić i don Branko Sbutega 2003. potpisuju brošuru izdanu povodom održavanja u Zagrebu „*Tjedna Hrvata iz Crne Gore*“, sa svrhom da se hrvatskoj javnosti: „pokuša skrenuti pozornost na dragocjenu hrvatsku civilizacijsku baštinu koja se nalazi u Crnoj Gori“¹⁶. U brošuri se nalazi i kraći zapis o Bokeljskoj mornarici;

4.5. Miloš Milošević 2008. godine, u Koturu, iz ruku predsjednika Republike Hrvatske prima odličje „za osobite zasluge u promicanju moralnih društvenih vrednota te za očuvanje hrvatske kulture i identiteta u Crnoj Gori“¹⁷. Cinjenica da je Milošević odličje primio u odori admirala, ispred odreda Bokeljske mornarice, koji je nakon toga otlepsao kolo sv. Tripuna jasno kazuje koju hrvatsku kulturu i čiji identitet je admiral očuvao.

Nastavka teksta u idućem broju, na žalost, ne će biti

Odlazak domoljuba

Ovih su nas dana napustili domoljubi i velikani duha prof. dr. emeritus Zvonimir Šeparović, Ružica Čavar te dr. Nedjeljko Mihanović, osobe koje su svoje znanje i iskustvo ugradile u Hrvatsku

Piše: Mladen Pavković

Nema tjedna a da nema neke tužne vijesti. Sve nas više i češće ostavljaju hrvatski velikani. Umro je prof. dr. emeritus Zvonimir Šeparović. Umrlea je Ružica Čavar, a malo ranije u 92. godini ostavio nas je i dr. dr. Nedjeljko Mihanović, čovjek iza kojeg je neizbrisiv trag u hrvatskoj književnosti, a dobrim dijelom i u politici. Mihanović je dužnost predsjednika Zastupničkog doma i predsjednika Sabora obnašao tijekom drugog saziva od 1994. do 1995. Obnašao je i funkciju zamjenika ministra prosvjete i kulture Republike Hrvatske 1992. Nu, iznimno mnogo nas je zadužio svojim znanstvenim radom. Pretežno je objavljivao eseje, kritike, a i priredivao je brojna djela znamenitih hrvatskih pisaca. Bio je i jedan od urednika biblioteke „Stoljeća hrvatske književnosti“. Od 1980. je član suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Razredu za književnost.

Svi koji su imali prigode s njima surađivati, a među njima su i moja malenkost, u njima su u prvom redu vidjeli dobre i poštene ljude, od kojih se moglo puno i naučiti i bez kojih je nezamisliv put stvaranja hrvatske države

Bilo mu je mjesto u HAZU, ali kao redovitom članu. Jednom mi je o toj nepravdi rekao i ovo:

- Nekadašnja Uprava JAZU (predsjednik, akademik Jakov Sirotković, akad. Andre Mohorovičić, akad. Hrvoje Požar i tajnik administracije Slobodan Kaštel) mi je na jednom sastanku u siječnju 1990. predbacila što sam ušao u HDZ, u "stranku opasnih namjera" (Ivica Račan). Ja sam na to, parafrazirajući Ivu Andrića odgovorio da: "Sva Akademija neljepo hrče, budni su samo pjesnici i atentatori", pa sam stoga ušao u HDZ. Tu moju izjavu su primili kao provokaciju i gledali me kao čudovište. Neki redoviti članovi JAZU su mi zamjerili, što sam kao predsjednik Odbora za naobrazbu, znanost i kulturu Hrvatskog državnog sabora formulirao obrazloženje za promjenu imena Jugoslavenske akademije u Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti, što je gotovo jednoglasno na glavnoj sjednici Sabora prihvaćeno. (Vidjeti moju knjigu: *Na putu do hrvatske državnosti: Govori 1990-1994*, Zagreb, 1996.) Kao član Povjerenstva za oblikovanje hrvatske valute – kune u Hrvatskoj narodnoj banci, usprotivio sam se na sarsorskoj raspravi da umjesto bana Josipa Jelačića bude Miroslav Krleža, što je predlagao Klub zastupnika HSLS-a. I to je u Akademiji primljeno kao moj *crimen laesae maiestatis*. A bilo je i još primjedaba koje su me obilježavale nepodobnim za redovitog člana HAZU. Međutim, ne žalim što sam s nacionalnim usmjerenjem proveo u Hrvatskom državnom saboru načela političko-kulturnog državotvornog angažmana.

A na pitanje što misli o pćenito o "besmrtnima", tj. članovima HAZU, odgovorio je: - Gledajte, u Akademiji ima uglednih članova, renomiranih znanstvenika i umjetnika. Zao mi je, da još uvijek ima negativne svijesti da po sili inercije i povijesnog apsurdna jedan broj akademika razmišlja o zapletenim protuslovljima na crti preživjele jugoslavenske lijeve fronte i "ancien regimea" te fetišiziranja komunističke stare vlasti. No situacija se s pojavom (tada, nap.a.) novog predsjednika Akademije akademika Zvonka Kustića u nizu pozitivnih reagensa vidljivo mijenja.

Nu, kad smo već počeli razgovor o HAZU, nikako nisam mogao, a da ga ne upitam, kako gleda na to da je još uvijek Josip Broz počasnii član HAZU?

- To je upravo demencijalni apsurd i ignorantska razina logike jednog arbitrarnog i sterilnog razmišljanja, koja u Josipu Brozu ne vidi mračnu pojavu vlastodržca i ne će da prepozna pronsansiranog diktatora i zločinca. Neshvatljivo je da uprava Akademije ne ukloni tu povijesnu mumiju, koja s tom znanstveno-umjetničkom ustanovom nema nikakve veze. Josipa Broza treba defetizirati i demitologizirati, jer titoizam za-tire pogled u budućnost.

Već smo istaknuli da je Mihanovićev književni opus iznimno velik i bogat, a on je na to kazao:

- Do sada sam objavio jedanaest izrazito književno-kritičkih i esejističkih knjiga. Uredio sam za "Pet stoljeća hrvatske književnosti" devetnaest pisaca, a za "Stoljeća hrvatske književnosti" dvanaest pisaca. U području kritičkog izdanja priredio sam šest pisaca i pojedinačno uredio dvadeset pisaca. Načinio sam sedam scenarija i dramatičacija za Obrazovni program HTV-a o hrvatskim piscima. Priredio i katalogom popratno petnaest književnih izložaba o hrvatskim piscima. A koliko sve to skupa vrijedi neka prosudi književna povijest. Tu svoju djelatnost popratno bih jednim stihom pjesnika Giosuea Carduccia: "E sempre corsi, e mai non giunsi il fine!" (I uvijek trčah, i nikada ne stigoh do cilja!) To su duhovne inercije.

U sjećanju na ovog velikog hrvatskog pisca, spomenuo bih i njegovo razmišljanje o polemici koja se neprestano vodi: je li bolji i značajniji Krleža ili Andrić?

- Za nas Hrvate je kao stvaralac golemog opusa značajniji Krleža, ali samo onaj koji lucidno piše o našoj "malograđanskoj shemi", onaj estetizantski, umjetnički vjerodostojni, s izrazitim sugestivnim, autentičnim i egzistencijalnim literarnim temama, a ne onaj s marksističko-lenjinističkom ideologijom i s otrcanom apoteozom Oktobarske revolucije. O Ivi Andriću i o njegovim dvjema faustovskim dušama, jednoj u funkciji nacionalnog renegata i drugoj s umjetničkim temperamentom izvornog pripovjedača i kreatora jasne proze i čvrstog stila, dalo bi se naširoko interpretirati. **MP**

DOMOVINSKI STIHOPIS

Miljenko STOJČIĆ

JA, HRVATSKI RATNIK

Oglašiše se ponovno bojne trublje, one teške godine Gospodnje, tisuću petsto sedamdeset osme.

Taman marno kosih na svojoj nivji. Poljubio sam ženu, poljubio djecu, uzjahao svoga vjernoga vranca.

I prihvatih oružje kao najdraže čedo. Za ratnika nikada ne učih, tek za mir.

Gvozdansko mi posta novim domom, a uokolo njega nalegli nevjerni Turci. Bogu sam se molio i nisam se bojao, ja sam na svome i tu ću najvijek ostati. Smjenjivali su se bojevi i juriši, nismo uzmicali, ni za pedala.

Pokušali su nas obrlatiti ponudama, radije smo ginuli, padali ranjavani.

I onda više ničega nije bilo: ni hrane, ni streljiva, ni nas,

a predstoja je odlučujući boj.

Dočekali smo ih na položajima, zaledeno gledajući im u oči.

Ostali su zadivljeni do dna srca, oni surovi, prekaljeni ratnici.

Iskazali su nam stoga počast, naš nas je katolički svećenik pokopao.

Znali su da smo ih pobijedili, da više nikada ništa ne će biti isto.

Glas je pukao kroz prostor i vrijeme, dosegaio je obje strane granice,

čule su ga hrvatske uši i srce.

I bit će tako do kraja vijeka, stajat ćemo mi Hrvati na položaju,

baš nas briga koja će sila nasrnuti. Ja ću opet biti u tom postroju.

11 ПУТЕШЕСТВИЕ СТОЛЬНИКА П. А. ТОЛСТОГО ПО ЕВРОПЕ 1697 – 1699, Москва, „Наука“, 1992. стр. 116.

12 Miloš Milošević: *Iz prošlosti Boke*, Matica Hrvatska, Zagreb, 2008., str. 152

13 Kerubin Segvić: *Bokeljska mornarica*, <http://www.bokeljskamornarica.com/>

14 Anton Milošević: *Bokeljska (kotorska) mornarica*, Bokeški ljetopis, broj 1, Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, Kotor, 2005., str. 173.

15 Milenko M. Pasinović: *Hrvati u Crnoj Gori na početku trećeg milenijuma – demografske identitetske karakteristike*, Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, Kotor, 2014., str. 39.

16 *Tjedan Hrvata iz Crne Gore*, Hrvatskog građansko društvo Crne Gore, Kotor, 2003., str. 8.

17 Službeni list Republike Hrvatske *Narodne novine* br. 71 od 20. lipnja 2008.